

Fågeltofta kyrka

55.6511, 14.0320

När Fågeltofta kyrka byggdes under tidig medeltid var den helgad åt aposteln Petrus och kallades Sankt Petri kyrka. Den äldsta av kyrkans klockor är från 1200-talet är dock försedd med en relief föreställande Sankt Nicolaus, och hörde alltså ursprungligen inte till denna kyrkan. Men hur och varför den hamnat här vet vi inte, eftersom alla kyrkböckerna förstördes i brand i början av 1700-talet. Den mindre av de båda klockorna är gjuten i Ystad 1932.

Långskeppet liksom koret och absiden har stått ganska oförändrade sedan medeltiden, och den ursprungliga takstolen i ek finns delvis kvar.

Omkring år 1400 fick kyrkan ett stjärnvalv som sägs ha bestått av drottning Margareta, samtidigt som målningar, som senare överkalkades tillkom. På 1400-talet fick också kyrkan en utbyggnad åt norr, ett vapenhus, senare kallad Bondrumskyrkan, och som numera är sakristia. Benämningen av tillbyggnaden har samband med att kalktillverkningen startade i byn Bodrum. Invånarantalet ökade då så mycket att byns befolkning fick sina sittplatser i vapenhuset. På 1840-talet slogs tegelvalv i tillbyggnaden.

Tornet i väster stod klart 1818, och förmodligen revs då den klockstapel som man antar stod norr om kyrkan. Men tornets bottenvåning tjänade inte som ingång till kyrkan utan var en del av kyrkorummet. Ingången var istället fortsatt genom det gamla vapenhuset, den så kallade Bondrumskyrkan.

Predikstolen som liksom baldakinen är från 1600-talet var tidigare placerad så att även de som satt i Bodrumsskyrkan skulle kunna se prästen.

På baldakinen hittar vi en inskription på latin som i översättning lyder: "Guds ord förbliver evinnerligen". Och i korgens spegelfält finns adliga vapensköldar. Dels i fältet till vänster: Anders Sinclair, och vid sidan till höger hans hustrus: Kirsten Kaas. Dessutom finns här ytterligare två vapensköldar på korgen: tillhörande makarna Georg Johan von Essen och Christina Catarina Palmcreutz.

Hennes föräldrar har i sin tur sina vapensköldar på ömse sidor om triumfbågen.

Alla har de varit ägare till Kronovalls slott, och med det också kyrkans patronus.

Efter att Skåne blev svenskt såldes Kronovall till generalguvernören i Skåne, friherre Gustaf Persson Banér. Slottet drogs in till kronan i slutet av 1600-talet, men återlämnades i början av 1700-talet till Banérs dotter Ebba, som dock snart sålde det. Från slutet av 1800-talet fram till 1991 tillhörde slottet en gren av den grevliga ätten Sparre. Då tillföll det genom en donation en stiftelse med anknytning till Riddarhuset, som idag äger och förvaltar slottet med tillhörande jordegendom.

Dopfunten är från 1100-talet, och dopfatet i mässing är från första hälften av 1600-talet. På brämets ovansida finns fyra adelsvapen ingraverade.

En madonnaskulptur som under medeltiden stod på ett Mariaaltare i kyrkan är sedan 1970-talet åter plats efter ett antal år på villovägar.

Någon orgelläktare fanns ursprungligen inte. Det var först 1892 som kyrkan försågs med orgel. Denna orgel flyttades senare till Månslunda skola. Den nuvarande piporgeln är från dock 1952, tillverkad av Mårtenssons orgelfabrik i Lund, men fasaden till den tidigare orgeln är oförändrad.

Tidigare var bänkarna försedda med dörrar, golvet belagt med tegel och gravstenar. I huvudgångens golv fanns en lem med järnkrok som ledde till ett gravkor som innehöll stoftet efter familjen Brask från Bodrum n:r 8.

1952 när kyrkan genomgick en kraftig renovering försågs kyrkan med ett mycket vackert altare, gjort av rött tegel och en kalkstensskiva. Fönstret i koret försågs 1963 med en glasmålning av konstnär Martin Sjöblom.

I nordvästra hörnet av kyrkogården, precis vid entrén till kyrkogården finns en murad gravkammare, tillhörde ätter som innehaft Kronovalls slott. Här vilar greve Axel Hugo Hamilton som avled 1817, hans maka Beata Elisabeth von Essen död 1891 samt en dotter som avled i unga år.

Källor:

Webb: Brösarp-Tranås församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Pdf: "Fågeltofta kyrka - underhållsplan". Erika Andreasson 2003.